

4.2.1 Kauplemise viisid avatud turul

Avatud turul on elektrituru osalistel võimalik elektrienergiaga kaubelda kahel viisil — otselepingute alusel (OTC - over the counter) või elektrikörsil osaledes.

Otselepingute aluseks on kahepoolset kokkulepitud tingimused, mistöttu sõltub elektrienergia hind suures osas finantsteenustena pakutavatest hindadest või siis otse elektrikörsil kujunenud energiahindadest. Otselepingud sõlmitakse tavapäraselt suurtarbija ja tootja vahel, et vähendada tehinguga kaasnevaid täiendavaid kulutusi. Eestis saab elektriostu/müügi otselepinguid sõlmida vaid riigisisest. Teine võimalus elektrienergiaga kauplemiseks on osaleda elektrikörsil. Seal saavad kaubelda tootjad, võrguettevõtjad, müüjad, maaklerid ehk kõik, kes sõlmivad vastava lepingu börsikorraldajaga. Eestis on börsikorraldajaks määratud elektriturukorraldaja NordPool ja EPEX, kuid viimane 2022. aasta seisuga kauplemist veel ei pakkunud. Elektrikörsil võib kauplejaks olla Eesti turuosaline ja selle välisriigi turuosaline, kelle süsteemihalduril on Eesti süsteemihalduriga sõlmitud kokkulepe, mille kaudu selle süsteemi haldur tagab turuosalise elektrienergia tarned piiril (vt bilansihaldus peatükis 5). Kõigil turuosalistel peab olema avatud tarnija Eestis. Elektrikörsil kehtivad kauplejatele standardsed kauplemistingimused, mis eristab elektrikörsi otselepingute sõlmimisest. Kohustused ja õigused, mis elektrikörsil osalejale kehtivad koos hinnakirjaga, on kirjas NORDPOOL⁸ ja EPEX⁹ veebilehtedel.

⁸<http://www.nordpoolspot.com>

⁹<https://www.europex.org/members/epex-spot/>